

Finansutskottet
Riksdagen
100 12 STOCKHOLM

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2011-639-STA

Fullmäktiges remissyttrande om rapporten **Utvärdering av Riksbankens penningpolitik och arbete med finansiell stabilitet 2005-2010 (2010/11:RFR5)**

2011-11-30

ESTABLISHED 1668

Sammanfattning

Fullmäktige i Riksbanken välkomnar rapportens övervägande positiva omdömen om Riksbankens arbete med penningpolitik och finansiell stabilitet liksom dess synpunkter och förslag till förbättringar på vissa områden. Fullmäktige vill i sin övervakande roll understryka vikten av att Riksbankens arbete med penningpolitik och finansiell stabilitet bedrivs effektivt och med hög kompetens. Fullmäktige uttrycker sitt gillande över att utredarnas rekommendationer ligger i linje med den framställning som Riksbanken gjorde till riksdagen år 2010 och som sedermera resulterade i tillskapandet av Finanskriskommittén. Fullmäktige bedömer att det för närvarande saknas anledning att göra förändringar i riksbanksdirektionens ansvarsfördelning.

Inledning

Riksbanken har inbjudits att lämna synpunkter på rapporten En utvärdering av den svenska penningpolitiken 2005–2010 (2010/11:RFR5). Riksbanken lämnar två separata yttranden. Detta remissyttrande avser de frågor som faller inom fullmäktiges verksamhetsområde. Riksbankens direktion avger samtidigt ett remissyttrande rörande de frågor som hör till direktionens verksamhetsområde.

Fullmäktige vill inledningsvis framhålla att det är värdefullt att en oberoende analys av penningpolitiken och arbetet med finansiell stabilitet under perioden 2005–2010 har kunnat genomföras av två högt kvalificerade utländska ekonomer.

Riksbankens självständiga ställning gör det särskilt angeläget att Riksbankens verksamhet utvärderas som underlag för riksdagens och allmänhetens bedömning av om banken har uppfyllt sitt uppdrag. Den genomförda granskningen och utvärderingen av penningpolitiken och arbetet med finansiell stabilitet fyller därmed en viktig roll för att upprätthålla förtroendet för den ordning riksdagen har valt med en självständig Riksbank som ansvarig för denna del av den ekonomiska politiken.

■ Fullmäktige har gemensamt med direktionen i en framställning till riksdagen år 2010 uppmärksammat de lagändringsbehov som finns på området för finansiell stabilitet.

Fullmäktiges roll

Det ingår i fullmäktiges ansvar att följa upp verksamheten i Riksbanken. Fullmäktige kan anses utgöra en brygga mellan den oberoende direktionen och riksdagen och därigenom bidra till Riksbankens förankring i samhället.

Fullmäktige har enligt riksbankslagen ett antal specificerade uppgifter. Det gäller bland annat val av riksbankschef och direktionsledamöter, fastställande av arbetsordning för Riksbanken och förslag till riksdagen om disposition av Riksbankens vinst.

Fullmäktige har därutöver en kontrollerande funktion. Denna funktion är inte närmare preciserad i förarbeten eller av riksdagen genom dess finansutskott. Vad nu sagts medför att fullmäktige följer direktionens arbete och beslutsprocess. Som exempel kan nämnas att fullmäktige under den finansiella krisen vid flera tillfällen informerades om utvecklingen på de finansiella marknaderna och om Riksbankens åtgärder för att hantera krisen. Därigenom kunde fullmäktige skapa sig en bild av situationen och av Riksbankens krishantering som fullmäktige sedan kunde förmedla till riksdagen. Vidare informeras fullmäktige löpande om den penningpolitiska utvecklingen såväl inom som utom Sverige. Inom ramen för kontrollfunktionen deltar fullmäktiges ordförande och vice ordförande regelbundet i direktionens möten och kan därvid utnyttja sin rätt att ställa frågor och yttra sig i syfte att söka fullgöra fullmäktiges tidigare sagda uppgifter. Fullmäktige har också möjlighet att begära att en direktionsledamot är föredragande vid fullmäktiges sammanträden och fullmäktiges revisorer granskar bankens verksamhet inom ramen för fullmäktiges ansvarsområde. Direktionens ledamöter är normalt närvarande vid fullmäktiges sammanträden.

Sammanfattningsvis önskar fullmäktige påpeka, att fullmäktige under senare år har breddat sitt arbete och har till följd härav mer aktivt utövat sin kontrollfunktion.

I samband med att fullmäktige i början av varje nytt kalenderår avger sitt vinstutdelningsförslag för föregående år, avger fullmäktige också yttrande över sin bedömning av direktionsledamöternas sätt att utföra sitt arbete. Detta avser fullmäktige att fortsätta med och har för avsikt att utveckla formerna för och omfattningen av bedömningen och yttrandet, som således fogas till vinstutdelningsförslaget.

Fullmäktige vill understryka vikten av att Riksbankens arbete bedrivs effektivt och med hög kompetens och välkomnar rapportens övervägande positiva omdömen om Riksbankens arbete med penningpolitik och den finansiella stabiliteten. Fullmäktige menar vidare att rapporten kan vara ett bra underlag för den fortsatta diskussionen inom Finanskriskommittén. Fullmäktige konstaterar också att rapporten innehåller rekommendationer som berör Riksbankens utvecklingsarbete inom olika områden. Fullmäktige anser att ett kontinuerligt arbete

med att utveckla metoder och modeller inom Riksbankens verksamhet är av stor vikt för att vidmakthålla effektivitet och hög kompetens.

Lagändringsbehov

Fullmäktige delar utredarnas uppfattning att det finns ett behov av att utreda hur lagstiftningen måste ändras för att förtydliga ansvar och befogenheter när det gäller att förebygga och hantera finansiella kriser. Detta har fullmäktige och direktionen år 2010 framfört i en gemensam framställning till riksdagen. I denna framställning föreslogs att en eller flera utredningar snarast skulle påbörjas för att se över det finansiella regelverket. På ett generellt plan framhölls behovet av en förutsättningslös analys av ansvarsfördelning och samordning mellan de myndigheter som är inblandade i att värna finansiell stabilitet. När det gäller det förebyggande arbetet lyftes särskilt frågan om behovet av att analysera relationen mellan Riksbanken och Finansinspektionen och om det finns skäl att stärka Riksbankens övervakande roll när det gäller den finansiella infrastrukturen. Detta inkluderar det som i den remitterade utvärderingen kallas för ansvaret för makrotillsyn.

När det gällde krishanteringen kan det särskilt nämnas behovet av att utreda hur Riksbankens respektive stödmyndighetens möjligheter att ge likviditetsstöd förhåller sig till varandra. Konkreta frågeställningar i detta avseende är vad som händer om ett företag som har erhållit likviditetsstöd av Riksbanken blir insolvent i ett senare skede eller om Riksbanken och stödmyndigheten gör skilda bedömningar av ett företags systemviktighet.

Ett annat område med en otydlig gränsdragning är Riksbankens upplåningsrätt för att tillgodose sitt behov av valutareserv och Riksgäldens skyldighet att biträda Riksbanken i detta. Detta var något som aktualiserades under våren 2009 i samband med beslutet om att utöka Riksbankens valutareserv.

Men, precis som utredarna, konstaterar fullmäktige att regeringen har tillsatt Finanskriskommittén med uppdrag att utreda åtgärder för att förbättra regelverket så att framtida finansiella kriser kan mildras genom i första hand förebyggande åtgärder och i andra hand lösas på ett effektivt sätt. När det gäller frågan om Riksbankens upplåning till valutareserven konstaterar fullmäktige att regeringen har tillsatt en särskild utredning (Kommittédirektiv 2011:89) som ska analysera denna fråga.

Fullmäktige konstaterar att utvärderarna ger ett flertal rekommendationer som rör eller berör hur ansvaret och arbetet med makrotillsyn kan organiseras i Sverige. Med hänsyn till att denna fråga utreds av Finanskriskommittén avstår fullmäktige från att ta ställning till de specifika rekommendationerna. Fullmäktige vill dock i detta sammanhang framhålla betydelsen av att ansvar och befogenheter för finansiell stabilitet och makrotillsyn blir tydligt, vilket inkluderar att gränserna mellan de inblandade aktörernas olika ansvarsområden blir distinkta. Fullmäktige vill även betona vikten av att det skapas goda möjligheter till ansvarsutkrävande och demokratisk kontroll av ett framtida makrotillsynsorgan. En del av detta är att verksamheten inom makrotillsynen bör kännetecknas av öppenhet. Fullmäktige menar vidare att den demokratiska kontroll med

■ bibehållet oberoende som fullmäktige har utvecklat avseende Riksbankens verksamhet kan vara ett exempel på hur verksamhet kan följas upp och hur ansvar kan utkrävas. Fullmäktige kommer att följa framväxten av makrotillsynen.

Ansvarsfördelning mellan direktionsledamöterna

Utredarna berör i avsnitt 3.2 och 3.4 ansvarsfördelningen mellan direktionsledamöterna, särskilt beträffande verksamhet som rör finansiell stabilitet. Enligt vad utredarna har konstaterat fanns fram till 2008 en ansvarsfördelning i direktionen som innebar att enskilda direktionsledamöter hade tilldelats särskilda beredningsområden. Denna ordning övergavs år 2008 främst därför att det befanns angeläget att understryka direktionens gemensamma ansvar för bankens strategiska ledning. Det ska dock påpekas, att direktionsledamöternas personliga ansvar likväl består. 2008 års förändringar innebar även att ansvarsfördelningen mellan direktionen och avdelningscheferna tydliggjordes, något som hade efterfrågats av fullmäktiges revisorer. Fullmäktige bedömer att det för närvarande saknas anledning att göra förändringar i riksbanksdirektionens ansvarsfördelning.

På fullmäktiges vägnar:

Johan Gernandt

Sven-Erik Österberg

Sigvard Ahlzén

I beslutet har deltagit: Johan Gernandt (ordförande), Sven-Erik Österberg (vice ordförande), Sonia Karlsson, Anders Karlsson, Gun Hellsvik, Lena Sommestad, Allan Widman, Peter Eriksson, Hans Birger Ekström, Per Landgren och Håkan Larsson.

Föredragande har varit Eva Julin och Erik Lenntorp.